

ПОКАЗНИКИ ТА ПЕДАГОГІЧНІ ОСНОВИ СТВОРЕННЯ ЕКОЛОГО-ОРІЄНТОВАНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА В ЗАГАЛЬНООСВІТНІЙ ШКОЛІ

національного університету. – 2009. – № 14 (17). – С. 54 – 65.

7. Новгородская В.А. Личностный ресурс студентов вуза как детерминанта эффективного профессионального самоопределения: дис. на соиск. учен. степ. кандидата психологических наук: 19.00.01 / Новгородская Вероника Александровна. – Сочи, 2012. – 232 с.

8. Про затвердження Національної рамки кваліфікацій: постанова Каб. Мін. України від 23 листопада 2011 р. № 1341 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-n>

9. Maddi, S.R. (2006). Hardiness: The courage to grow from stresses. *The Journal of Positive Psychology*, July, 1(3), 160 – 168.

Стаття надійшла до редакції 24.06.2015

УДК [378.147:37.061]:504.03

Ірина Щербак, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри здоров'я людини і корекційної освіти Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди

ПОКАЗНИКИ ТА ПЕДАГОГІЧНІ ОСНОВИ СТВОРЕННЯ ЕКОЛОГО-ОРІЄНТОВАНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА В ЗАГАЛЬНООСВІТНІЙ ШКОЛІ

У статті досліджується теоретичне обґрунтування питання про педагогічні основи створення еколого-орієнтованого освітнього середовища в загальноосвітній школі, визначення його показників.

Ключові слова: еколого-орієнтоване середовище, школа, освіта, виховання, учитель, суб'єкт.

Літ. 5.

Ірина Щербак, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри здоров'я людини і корекційної освіти Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди

ПОКАЗАТЕЛИ И ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ СОЗДАНИЯ ЭКОЛОГО-ОРИЕНТИРОВАННОЙ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ СРЕДЫ В ОБЩЕОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ ШКОЛЕ

В статье исследуется теоретическое обоснование вопроса о педагогических основах создания эколого-ориентированной образовательной среды в общеобразовательной школе, определение его показателей.

Ключевые слова: эколого-ориентированная среда, школа, образование, воспитание, учитель.

Iryna Shcherbak, Ph.D. (Pedagogy), Associate Prof. of Human Health and Correctional Education Department Kharkiv National Pedagogical University by H. Skovoroda

INDICATORS AND PEDAGOGICAL FOUNDATIONS OF ECOLOGICAL-DIRECTED EDUCATIONAL ENVIRONMENT CREATION AT SECONDARY SCHOOL

The paper deals with the researching of theoretical grounding the question about pedagogical foundations of ecological-directed educational environment creation at secondary school, determining its' indicators.

Keywords: ecological-directed environment, school, education, upbringing, teacher, subject.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Необхідність вивчення еколого-орієнтованого освітнього середовища й особливостей його формування, зумовлено підвищеними вимогами суспільства до підготовки особистості до безпечної взаємодії з навколишнім природним середовищем. На сучасному етапі розвитку людства екологічні знання і підготовка майбутніх учителів природничих спеціальностей до створення еколого-орієнтованого освітнього середовища постає як проблема, керуючись якою майбутній учитель обирає лінію поведінки, що буде

спрямована на підтримання стійкого взаємозв'язку "Людина-Суспільство-Природа" і забезпечить швидкий перехід на шлях сталого розвитку країни.

Сталий розвиток суспільства – це такий розвиток, який спрямований на створення безпечного існування, соціального й економічного благополуччя як нинішнього, так і майбутніх поколінь. Основною засадою сталого розвитку є усвідомлення нерозривного зв'язку екологічних, економічних і соціальних проблем. Провідним чинником переходу суспільства до сталого розвитку є освіта для сталого розвитку, як важлива складова системи освіти в цілому.

ПОКАЗНИКИ ТА ПЕДАГОГІЧНІ ОСНОВИ СТВОРЕННЯ ЕКОЛОГО-ОРІЄНТОВАНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА В ЗАГАЛЬНООСВІТНІЙ ШКОЛІ

Освіта для сталого розвитку – це сучасний підхід до організації навчально-виховного процесу, який включає інформування молодого покоління про основні проблеми сталого розвитку, формування світогляду, що базується на засадах сталості, переорієнтацію навчання з передачі знань на встановлення діалогу, орієнтацію на порушення і практичне розв'язання місцевих екологічних проблем.

Саме від того, наскільки система освіти переорієнтується на цінності сталого розвитку, значною мірою залежить уникнення конфліктних і кризових ситуацій різного рівня і загалом розв'язання глобальних екологічних проблем сучасності. Більше того, проектування суспільства сталого розвитку на цінностях соціально-природної коеволюції на принципах соціальної справедливості також за своєю природою має освітньо-ціннісний характер, оскільки ґрунтується на завданнях попередження глобальної екологічної катастрофи освітніми засобами ціннісного впливу на смисложиттєві орієнтири людей [4, 4].

Отже, перехід суспільства до сталого розвитку передбачає перебудову, перш за все, системи освіти, яка має бути спрямованою на підготовку підростаючого покоління до нової екологічно збалансованої моделі взаємин суспільства з природою. Усі ці завдання, на нашу думку, можна реалізувати через створення еколого-орієнтованого освітнього середовища, зокрема в загальноосвітніх навчальних закладах і підготовки до такої діяльності майбутнього вчителя.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. Проблеми взаємин людини з навколишнім природним середовищем та питання екологічної освіти і виховання підростаючого покоління в аспекті переходу суспільства до сталого розвитку досліджувалися багатьма авторами, а саме в таких напрямках: теоретичні засади сталого розвитку людства і природи (В. Бровдій, М. Голубець, Ю. Злобін, М. Кисельов, М. Моїсєєв, К. Ситник, Д. Урсул та інші); дослідження питань формувань екологічної культури (В. Крисаченко, Б. Ліхачов та інші); вивчення механізмів формування екологічного мислення (С. Дерябо, В. Скребець, В. Ясвін та інші); філософські пошуки гармонійної взаємодії суспільства і особистості (Ф. Гіренок, Е. Гірусов, Л. Коган та інші).

Педагогічну характеристику освітнього середовища представлено в роботах Л. Боденко, Г. Вербицького, І. Зимньої, М. Костикової, В. Левіна, Л. Новікової, Н. Родіонової та інших

дослідників. Методологічною основою для його створення є загальнотеоретичний підхід до змісту і організації екологічної освіти закладений в працях Ю. Бойчука, О. Захлебного, І. Зверева, Б. Іоганзена, І. Лаптева, Л. Лук'янової, О. Плахотнік, Г. Пустовіта, І. Суравегіної, С. Шмалей та ін.

Формулювання цілей статті. Метою статті є теоретичне обґрунтування питання про педагогічні основи створення еколого-орієнтованого освітнього середовища в загальноосвітній школі, визначення його показників.

Виклад основного матеріалу дослідження. Теоретичні знання, отримані у школі, повинні поєднуватися з навичками успішного вирішення повсякденних побутових, виробничих і соціальних завдань. Тому сучасна школа повинна не тільки познайомити учнів із накопиченими людством найважливішими знаннями, але й підготувати їх до самостійного життя, у якому не менш важливе, ніж засвоєння численних фактів і закономірностей, є вміння ефективно спілкуватися, працювати, господарювати, стежити за своїм здоров'ям, ухвалювати обґрунтовані рішення, керувати, підкорятися, обговорювати, планувати, витримувати підвищені навантаження в надзвичайних ситуаціях, володіти собою, проявляти терпіння й повагу, бути самокритичним і багато чого іншого.

Основна функція вчителя – проектування і створення такого середовища, яке б сприяло саморозвитку учня [2, 36]. Має бути створено таке середовище, щоб зовнішні стимулюювальні чинники перемістилися всередину дитини, щоб відбувався не розвиток “ззовні”, а самостійне управління власним розвитком [3, 8; 5, 23]. Таке середовище повинно сприяти розвитку вільної творчої активності, давало можливість дітям шляхом проб і помилок напрацьовувати власний екологічний досвід, учитися приймати виважені екологічні рішення і нести за них відповідальність. Кожна дитина повинна розвиватися згідно зі своїми індивідуальними особливостями, якими повинна вміти творити власний освітній простір як простір входження в культуру. Освітнє середовище кожної особистості повинно становити собою “особистісний простір екологічного пізнання і розвитку”.

При створенні еколого-орієнтованого середовища необхідно враховувати в комплексі економічні, політичні, соціально-психологічні, культурологічні та інші чинники не тільки формування особистості, але й специфіки і її наслідків екологічної діяльності для навколишнього природного середовища.

ПОКАЗНИКИ ТА ПЕДАГОГІЧНІ ОСНОВИ СТВОРЕННЯ ЕКОЛОГО-ОРІЄНТОВАНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА В ЗАГАЛЬНООСВІТНІЙ ШКОЛІ

Кожний суб'єкт у своїх діях, в актах своєї творчої самодостатності не тільки виявляється й проявляється, а в них формується й визначається. Відповідно в тому, що він робить, можна визначити, хто він є.

У широкому розумінні еколого-орієнтоване освітнє середовище – це простір екологічної діяльності суб'єкта освітнього середовища як особистості, яка постійно зростає і включає безліч опосередкованих культурою його зв'язків з довкіллям і спонукає до пізнання із власної діяльності, із спостережень і сприймань, а також розкриває життєве значення об'єктів, що вивчаються, спонукає дотримуватись принципів власних дій і керуватися ними в нових ситуаціях.

Еколого-орієнтоване освітнє середовище дозволяє формувати в учнів здатність установлювати оптимальні стосунки з навколишнім природним середовищем з позиції їх упорядкованого і рефлексивного регулювання і підтримання відновлюваних можливостей природи й соціуму, здатних забезпечити соціокультурні умови для їх сталого розвитку.

Еколого-орієнтоване освітнє середовище сприяє розвитку здатності підростаючого покоління відбивати цілісний характер соціально-екологічних взаємодій, урахувати і використовувати набуті екологічні знання, уміння і навички у повсякденному і майбутньому професійному житті.

Ефективність і стабільність такого середовища підвищуються, якщо воно утворює єдиний інтегративний простір, що складається з різних мікросередовищ, а саме: інтелектуального, психологічного, науково-методичного, соціального, культурно-естетичного, фізичного, санітарно-гігієнічного, інформаційного. Кожне з цих мікросередовищ має спільні й відмінні ознаки.

Показниками еколого-орієнтованого освітнього середовища є: включеність всіх суб'єктів у сумісну екологічну діяльність; гармонійність усіх суб'єктів педагогічного процесу; довіра і висока вимогливість один до одного; інформованість суб'єктів педагогічного процесу про цілі, завдання і результати екологічної діяльності, позитивне ставлення до них; задоволеність приналежністю до даного колективу; сприятливий психологічний мікроклімат; демократичний стиль управління; стан емоційної задоволеності як результату сумісної діяльності; належна матеріальна база.

Важливим аспектом еколого-орієнтованого освітнього середовища є його діалогічність. Умовами діалогу в еколого-орієнтованому освітньому середовищі є конструювання суб'єкт-

суб'єктних взаємин, що зумовлюють характер індивідуально-особистісних змін учителя й учня. Результатом такої взаємодії будуть "стани", у яких учасники педагогічного процесу зможуть почути один одного, виробити доступну мову спілкування, що дозволить досягти очікуваного результату і реалізувати намічені цілі.

В еколого-орієнтованому освітньому середовищі освітні процеси мають відбуватися шляхом творчого оволодіння екологічними знаннями, що включає не тільки освоєння довкілля, але й формування ставлення до нього. Гуманізація освітнього процесу в еколого-орієнтованому освітньому середовищі є важливим способом включення природничих наук у контексті культури. Такий підхід дозволяє здійснювати формування екологічної культури учнів у двох напрямках: 1) засвоєння соціального екологічного досвіду у вигляді морально-етичних імперативів; 2) накопичення екологічних знань, умінь і навичок, що дозволяють досягати гармонії в стосунках з навколишнім природним середовищем.

Аксіологічний аналіз феномена еколого-орієнтованого освітнього середовища дозволяє його описати як багатогранну цінність, а саме: природоохоронну, здоров'язбережувальну, особистісну, суспільну, освітню.

Еколого-орієнтоване освітнє середовище, забезпечуючи соціокультурну і навчально-пізнавальну діяльність учнів, їхній творчий розвиток, виступає як інфраструктура формування і розвитку особистості. Чим більшими будуть створені можливості еколого-орієнтованого освітнього середовища, тим успішніше буде відбуватися їхній вільний розвиток, активне самовдосконалення, наближення до екологічного ідеалу.

Отже, еколого-орієнтоване освітнє середовище розуміється нами як сукупність управлінсько-організаційних і навчально-виховних умов, що забезпечують діяльність учасників освітнього процесу, спрямованого на засвоєння системи екологічних знань про взаємозалежність людини і природи, формування духовно-ціннісних орієнтирів і практичних умінь і навичок оптимальної екологічної діяльності.

Суб'єктами еколого-орієнтованого освітнього середовища (крім учнів) є: учителі; класні керівники; керівники гуртків; родина (батьки, родичі, друзі); психологічна служба школи; шкільна адміністрація, які здатні зрозуміти, підтримати й сприяти розвитку особистості учня. Отже, до процесу створення цього середовища включені всі суб'єкти педагогічного процесу, які

ПОКАЗНИКИ ТА ПЕДАГОГІЧНІ ОСНОВИ СТВОРЕННЯ ЕКОЛОГО-ОРІЄНТОВАНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА В ЗАГАЛЬНООСВІТНІЙ ШКОЛІ

чітко розуміють, що ефективність його функціонування, постійне вдосконалення і забезпечення максимальної комфортності залежить від кожного.

Еколого-орієнтоване середовище можна розглядати як єдність дій школи, сім'ї, позашкільних державних і громадських екологічних організацій, інформаційно-культурного середовища; сукупність матеріальних вимог відповідно до педагогічних, ергономічних, санітарно-гігієнічних вимог до навчально-виховного процесу [1, 16].

Еколого-орієнтоване освітнє середовище сприяє набуттю особистісного досвіду варіативної екологічної діяльності, усвідомленню особистої екологічної відповідальності.

В еколого-орієнтованому освітньому середовищі можуть бути реалізовані різні види і форми екологічної діяльності, а саме: екологічні і моніторингові дослідження (включення досліджень в освітні програми, заохочення до науково-дослідницької роботи учнів з екологічних проблем, оцінка стану оточуючого середовища за параметрами, які найбільш згубно впливають на його об'єкти, створення консультаційної служби з питань екологічної освіти (семінари, тренінги, індивідуальні консультації тощо); еколого-краєзнавча робота (інвентаризація природних об'єктів і культурної спадщини, що розташовані на території закладу, вивчення генезису, особливостей, ролі в сучасній або минулій інфраструктурі); еколого-просвітницька робота (створення навчальних програм з екологічної етики, організація інформаційно-довідкової служба (бази даних з нормативних документів у сфері екологічного права, екологічно чистих технологій, довідки про екологічний стан довкілля, здорове харчування і спосіб життя, календар екологічних акцій), використання шкільних засобів масової інформації для підвищення екологічної освіченості, проведення суспільних акцій); еколого-натуралістична робота (екологічні проекти, що спрямовані на вивчення живої природи, створення навчальних екологічних стежок, проведення екскурсій); природоохоронна і природовідновна діяльність (участь у природоохоронному волонтерському русі, проведення акцій щодо озеленення громадських місць, бібліотек, коридорів); еколого-туристична робота (розробка загальнооздоровчих програм, проведення спортивно-оздоровчих заходів, організація груп екологічного туризму); ергономіко-трудова діяльність (покращення умов праці і навчання, контроль еколого-гігієнічних показників приміщень, умов реалізації освітнього

процесу, озеленення аудиторій); художньо-естетична діяльність, наприклад, покращення естетики довкілля, проведення тематичних конкурсів, створення художніх об'єктів.

Велика роль у функціонуванні еколого-орієнтованого освітнього середовища належить педагогу і його якісній професійно-педагогічній підготовці, суть якої полягає у спрямованості майбутнього вчителя до створення еколого-орієнтованого освітнього середовища; набутті сукупності теоретичних знань (психолого-педагогічних і спеціальних екологічних) і практичних умінь (проектувальних, організаторських і рефлексивних), необхідних для екологізації освітнього середовища, формування і реалізації змісту екологічної освіти і виховання школярів.

Проектування гуманістично спрямованого еколого-орієнтованого освітнього середовища викликає необхідність переорганізації навчального процесу, модернізації навчальних програм і планів на принципах варіативності й альтернативності. Це забезпечує учню можливість вибору діяльності; батькам – можливість побачити перспективи і потенціал своєї дитини; навчальному закладу – стати культурним центром для дитячих і доросло-дитячих спільнот; педагогу – підвищити свою професійно-педагогічну культуру.

При створенні еколого-орієнтованого освітнього середовища вибір стратегії його розвитку достатньо вільний. Обрати найбільш оптимальну стратегію розвитку дозволяє метод моделювання, що дозволяє відтворити систему в цілому, такою, якою її хочуть бачити розробники в найближчій перспективі.

Принципами створення еколого-орієнтованого освітнього середовища в загальноосвітній школі, на нашу думку, є: екологізація освітнього процесу, що передбачає націленість на збереження навколишнього середовища, зміцнення і розвиток фізичного, психічного, соціального та духовного здоров'я учнів у сучасних екологічних умовах; наявність учителів, готових до створення еколого-орієнтованого освітнього середовища, які є носіями ціннісного ставлення до навколишнього природного середовища; комплексний підхід до процесу екологічної освіти і виховання; біосоціальна адаптація учня до умов перебування в загальноосвітній школі, що забезпечується оптимізацією життєвого простору суб'єкт-суб'єктністю взаємовідносин учителя і учня; культуротворчість суб'єктів педагогічного процесу.

Ми вважаємо, що педагогічними основами процесу створення еколого-орієнтованого освітнього середовища є:

ПОКАЗНИКИ ТА ПЕДАГОГІЧНІ ОСНОВИ СТВОРЕННЯ ЕКОЛОГО-ОРІЄНТОВАНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА В ЗАГАЛЬНООСВІТНІЙ ШКОЛІ

1) антропологічна орієнтованість освіти, тобто акцентування її суб'єктів на розвиток людини (дитини, дорослого, учня, учителя тощо); системність усіх основних структурно-функціональних складових освіти;

2) організаційне забезпечення освітнього процесу; природовідповідність навчання, виховання і розвитку учня й еколого-педагогічна спроможність еколого-орієнтованого освітнього середовища;

3) інтерактивність учнів, заснована на інтеграції доцільних суб'єкт-суб'єктних освітніх відносин і суб'єкт-об'єктної освітньої діяльності, у яких використовується накопичений життєвий і культурний досвід. Сучасні уявлення про організацію і функціонування педагогічних систем; уявлення про еколого-орієнтоване освітнє середовище як морально-психологічну обстановку, сформовану комплексом засобів організаційного, методичного, психологічного характеру, що забезпечують рівень розвитку екологічної культури суб'єктів освітнього процесу; цілісність еколого-орієнтованого освітнього середовища – це характеристика, що об'єднує послідовності етапів довготривалого характеру (формування, структурування, диференціація, інтеграція) і сукупності навколишніх обставин (соціально-ціннісних, предметно-просторових, поведінкових, інформаційних, подієвих), об'єднаних сукупністю принципів, засобів, методів і умов навчального процесу;

4) суть виховної роботи зі школярами полягає у включенні в педагогічне поле школи таких феноменів як життєва суть, традиції, цінності, мотиви, духовне планування, моральне пробудження, віра, творчість, можливості використання гуманітарних методів вивчення результативності виховного процесу, найбільш відповідних складній природі людської індивідуальності;

5) пріоритетним завданням створення еколого-орієнтованого освітнього середовища є створення умов для розвитку особистісно і соціально значущих якостей школярів;

6) основними ідеями, що визначають особливості створення еколого-орієнтованого освітнього середовища є: соціальна активність, суб'єктність, демократизація, соціальна захищеність і креативність учасників освітнього процесу.

На нашу думку, внутрішніми показниками сформованості еколого-орієнтованого освітнього середовища є:

1) ціннісне самовизначення суб'єкта,

детермінуючий вибір стратегії й осмислення процесу особистісно-професійного розвитку в еколого-орієнтованому освітньому середовищі. Показниками є сформованість інтенції саморозвитку, продуктивність Я-концепції, ціннісне ставлення до навколишнього природного середовища, спрямованість на самовдосконалення, наявність мотивації, рефлексивна саморегуляція (внутрішній локус контролю, уміння здійснювати оцінно-результативну діяльність, високий рівень терпимості до невизначеності, гнучкість в організації життєдіяльності);

2) вихідні параметри продуктивної діяльності суб'єкта еколого-орієнтованого освітнього середовища, що характеризують ступінь готовності учнів до екологічної діяльності. Це загальнонаукові й інструментальні компетенції (здатність до аналізу і синтезу, здатність застосовувати знання на практиці, базові знання в галузі природничих, гуманітарних наук тощо); соціально-особистісні та загальнокультурні компетенції (здатність до соціальної адаптації, комунікабельність, уміння працювати в команді, наполегливість в досягненні цілей, загальнокультурні потреби);

3) ступінь реалізації екологічного потенціалу суб'єкта, що характеризує рівень розвитку креативності учня в процесі особистісного розвитку в еколого-орієнтованому освітньому середовищі. Такі показники, як здатність долати стереотипи, розвиток асоціативного мислення, здатність запропонувати новий спосіб вирішення проблеми, оригінальність мислення, здатність до генерування ідей, розвинена уява, пізнавальна активність, потреба в пізнанні, ініціативність, самостійність, незалежність суджень.

Нами запропоновано також систему зовнішніх показників створення еколого-орієнтованого освітнього середовища як соціокультурного феномена:

1) широта еколого-орієнтованого освітнього середовища слугує структурно-змістовою характеристикою, що показує, які суб'єкти, об'єкти, процеси і явища включені до нього. Показниками є рівень інформованості суб'єктів про передові тенденції розвитку широкого еколого-орієнтованого освітнього середовища життєдіяльності; інтеграція з іншими освітніми і науковими установами; наявність форм відкритої та додаткової освіти;

2) збагаченість еколого-орієнтованого освітнього середовища характеризує ступінь насиченості освітніми, кадровими, матеріальними, інформаційними ресурсами, включаючи не тільки внутрішні, але й зовнішні, глобальні ресурси.

ПОКАЗНИКИ ТА ПЕДАГОГІЧНІ ОСНОВИ СТВОРЕННЯ ЕКОЛОГО-ОРІЄНТОВАНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА В ЗАГАЛЬНООСВІТНІЙ ШКОЛІ

Показниками є: можливість індивідуальної побудови освітньої траєкторії; різноманітність змісту, форм навчання, способів отримання екологічної освіти; формування навчальних програм і планів на принципах оптимальності (уніфікація з базових дисциплін на початку навчання), варіативності і альтернативності; наявність і повнота інформаційної бази навчального процесу, скоординованість інформаційних ресурсів, що забезпечує продуктивне функціонування еколого-орієнтованого освітнього середовища;

3) ініціація мобільності й соціальної активності особистості в еколого-орієнтованому освітньому середовищі демонструє можливості її соціально орієнтованого екологічного потенціалу і її експансії в середовище проживання, здатність до органічних еволюційних змін у контексті взаємин з останньою. Показниками є: розширення можливостей для профорієнтації випускників; раціональне використання навчального часу: співвідношення класної, позакласної та позашкільної роботи (методичне забезпечення самостійної роботи); можливість індивідуалізації навчання з орієнтацією на потреби й інтереси особистості.

Інтегративний показник створення еколого-орієнтованого освітнього середовища об'єднує зовнішні та внутрішні показники і визначає комплексне забезпечення можливостей для особистісно-професійного розвитку школяра.

Висновки. Необхідність вивчення еколого-орієнтованого освітнього середовища,

особливості його формування, зумовлено підвищеними вимогами суспільства до особистості. На сучасному етапі розвитку людства екологічні знання та підготовка майбутніх учителів природничих спеціальностей до створення еколого-орієнтованого освітнього середовища постає як проблема, керуючись якою майбутній педагог обирає лінію поведінки, яка буде спрямована на підтримання стійкого взаємозв'язку "людина-суспільство-природа" і забезпечить швидший перехід на шлях сталого розвитку країни.

1. Гонтаровська Н. Проблема створення освітнього середовища в педагогічній теорії та практиці / Гонтаровська Н. // Імідж сучасного педагога. – 2007. – № 1. – С. 15 – 20.

2. Гриньова М.В. Теоретико-методичні основи формування саморегуляції навчальної діяльності школярів: дис. ... доктора пед. наук: 13.00.01 / Гриньова Марина Вікторівна. – К., 1998. – 361 с.

3. Заур-Бек Е.С. Понятие Образовательная среда школы и ее подходы к ее оцениванию в современных исследованиях / Е.С. Заур-Бек // Постметодика. – 2012. – № 2. – С. 7 – 11.

4. Образование в интересах устойчивого развития в международных документах и соглашениях [Электронный ресурс] – М.: "Эко-Согласие", 2005. – Режим доступа: <http://77.121.11.22/ecolib/4/39.pdf>.

5. Ясвин В.А. Образовательная среда: от моделирования к проектированию / Ясвин В.А. – М.: Смысл, 2001. – 365 с.

Стаття надійшла до редакції 09.06.2015

"Я не уявляю собі скільки-небудь сильного впливу на своїх вихованців, якби кожен з них поступово не був уведений у цей чудовий світ – світ книги".

*Василь Сухомлинський
видатний український педагог*

"Важко уявити щось інше, що більше спотворює душу дитини, ніж емоційна товстошкірність, породжена несправедливістю. Відчуваючи байдуже ставлення до себе, дитина втрачає чутливість до добра і зла. Вона не може зрозуміти, що в людях, які її оточують, Добро і що Зло. В її серці поселяються підозра, зневіра в людей, а це – найголовніше джерело озлобленості".

*Василь Сухомлинський
видатний український педагог*

